

Aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel

Onderwerp

Vaststellen kaderstellende notitie Doelgericht samenwerken

Beslispunt(en)

De notitie Doelgericht samenwerken vaststellen als kader voor samenwerkingsvormen.

Toelichting

Aanleiding / motivering

Op 1 oktober 2018 heeft de gemeenteraad zich gebogen over het thema samenwerking. Momenteel kent de gemeente vele vormen van samenwerking, die veelal tot stand zijn gekomen via wettelijke verplichting of op ad hoc basis. Inhoudelijk is er nauwelijks grondslag waarom wel/niet en op welke wijze met wie wordt samengewerkt, anders dan de motieven specialisatie en schaalvergroting. De raad heeft de wens uitgesproken graag inhoudelijk richting te geven aan de noodzakelijke en gewenste samenwerking en samenwerkingsverbanden, die de gemeente Eijsden-Margraten de komende jaren moet nastreven.

Daarbij staat de vraagstelling centraal op welke (inhoudelijke) terreinen we de samenwerking inzetten of deze continueren, met wie gaan we de samenwerken of continueren deze en welke samenwerkingsstructuur past daarbij.

De raad heeft uit zijn midden een werkgroep van vier raadsleden aangewezen om deze kadernotitie voor te bereiden en uiteindelijk aan de raad ter vaststelling voor te leggen. De werkgroep 'Richting geven aan samenwerking' bestaat uit de heer Lambert Damzo, mevr. Hanneke Koene en de heren Armand Opreij en Jan Weling, ondersteund door de griffie. De werkgroep realiseert zich dat de nota een momentopname is en de grootste validiteit heeft gedurende deze raadsperiode. Naar mate de tijd verstrijkt kan de behoefte veranderen en kunnen er ontwikkelingen zijn, die van invloed zijn op de raad.

De notitie geeft een overzicht van de huidige vormen van samenwerking, geeft antwoord op de vraag waarom kan worden samengewerkt, op welke terreinen kan worden samengewerkt, mogelijke partners en in welke vorm dat mogelijk zou zijn. Ook de valkuilen van samenwerking ontbreken niet.

De werkgroep is diverse malen bij elkaar geweest en heeft een gesprek gevoerd met de portefeuillehouder samenwerking. Vervolgens werd een concept notitie besproken met de gemeenteraad op 13 februari 2019. om deze daarna aangepast aan de opmerkingen geplaatst tijdens deze bijeenkomsten en de ontvangen reacties, nu aan te bieden aan de gemeenteraad ter vaststelling.

Relatie met bestaand beleid en strategische visie / integraliteit

Bij het opstellen van de notitie is gekeken naar de huidige verbonden partijen (waaronder gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen), het Bestuursakkoord en het Raadsprogramma.

Gevolgen

Burgerparticipatie, toelichting en verantwoording

Het betreft een interne aan gelegenheid van de raad. Participatie kan een rol spelen bij de uitvoering van de notitie.

Financiële en personele aspecten, incidenteel / structureel, begrotingspost

Voor de financiële en personele aspecten is aandacht gevraagd in de notitie.

Planning, uitvoering en evaluatie

De notitie wordt door de raad vastgesteld in 2019. Het is geen statisch stuk en wordt uiteraard ook de tijd en ontwikkelingen achterhaald. Te zijner tijd (4 jaren?) zal de nota door de dan zittende raad moeten worden herzien.

Beeldvormende vergadering op 13-5-2019.

Oordeelsvormende vergadering op 28-5-2019.

Besluitvormende vergadering op 28-5-2019.

Communicatie

Na vaststelling zal de notitie aan het college van b en w worden aangeboden.

De voorbereidingsgroep Samenwerking

Dhr. L. Damzo

Mevr. H. Koene

Dhr. A. Opreij

Dhr. J. Weling

Dhr. Marc Verbeet, griffier

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Eijsden-Margraten

gelezen het voorstel van de voorbereidingsgroep Samenwerking;

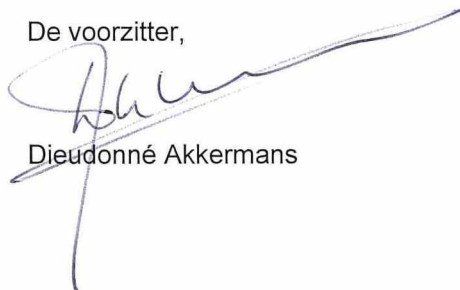
gelet op de behandeling in de beeldvormende vergadering;

Besluit:

De notitie Doelgericht samenwerken, zoals opgenomen in de bijlage, als kadernotitie richting geven aan doelgerichte samenwerking vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 28 mei 2019.

De griffier,
Mr. Marc Verbeet

De voorzitter,
Dieudonné Akkermans

Doelgericht samenwerken

Kadernotitie Richting geven aan doelgerichte samenwerking

Foto: Beeld Corry Ammerlaan, Artihove, Hand in hand Vooruit

1. Aanleiding

Op 1 oktober jl. heeft de gemeenteraad zich gebogen over het thema samenwerking. Momenteel kent de gemeente vele vormen van samenwerking, die veelal tot stand zijn gekomen via wettelijke verplichting of op ad hoc basis. Inhoudelijk is er nauwelijks grondslag waarom wel/niet en op welke wijze met wie wordt samengewerkt, anders dan de motieven specialisatie en schaalvergroting. De raad heeft de wens uitgesproken graag inhoudelijk richting te geven aan de noodzakelijke en gewenste samenwerking en samenwerkingsverbanden, die de gemeente Eijsden-Margraten de komende jaren moet nastreven.

Daarbij staat de vraagstelling centraal op welke (inhoudelijke) terreinen we de samenwerking inzetten of deze continueren, met wie gaan we de samenwerken of continueren deze en welke samenwerkingsstructuur past daarbij.

De raad heeft uit zijn midden een werkgroep van vier raadsleden aangewezen om deze kadernotitie voor te bereiden en uiteindelijk aan de raad ter vaststelling voor te leggen. De werkgroep 'Richting geven aan samenwerking' bestaat uit de heer Lambert Damzo, mevr. Hanneke Koene en de heren Armand Opreij en Jan Weling, ondersteund door de griffie. De werkgroep realiseert zich dat de nota een momentopname is en de grootste validiteit heeft gedurende deze raadsperiode. Naar mate de tijd verstrijkt kan de behoefte veranderen en kunnen er ontwikkelingen zijn, die van invloed zijn op de raad.

2. Opzet van de notitie en traject.

De notitie geeft een overzicht van de huidige vormen van samenwerking, geeft antwoord op de vraag waarom kan worden samengewerkt, op welke terreinen kan worden samengewerkt, mogelijke partners en in welke vorm dat mogelijk zou zijn. Ook de valkuilen van samenwerking ontbreken niet.

De werkgroep is diverse malen bij elkaar geweest en heeft een gesprek gevoerd met de portefeuillehouder samenwerking. Vervolgens werd een concept notitie besproken met de gemeenteraad op 13 februari 2019, om deze daarna aangepast aan de opmerkingen geplaatst tijdens deze bijeenkomsten en de ontvangen reacties, nu aan te bieden aan de gemeenteraad ter vaststelling.

3. Waarom samenwerken?

Samenwerking is een middel om een doel voor onze inwoners/samenleving te bereiken. Voor Eijsden-Margraten is een aantal motieven om samenwerking buiten de gemeente aan te gaan. De inhoud moet bepalend zijn om een samenwerking in een bepaalde vorm aan te gaan. Niet andersom, eerst een samenwerking en vervolgens de daarbij passende inhoud zoeken. Daarbij hoeven de partners ook niet per definitie andere overheden te zijn, maar kunnen ook burgers, instelling of bedrijfsleven bijvoorbeeld een rol spelen.

Motieven voor samenwerking

- **Kostenbesparing**
De beperkte omvang van de gemeente maakt het zelf opzetten van een bepaalde activiteit vaak duur. Bovendien heeft een gemeente niet altijd de juiste mensen in huis om resultaten effectief en efficiënt te bereiken. Samen gebruik maken van de specifieke diensten levert voordeel op voor beide partijen.
- **Verminderen kwetsbaarheid**
Bundeling van capaciteit. Soms is te weinig capaciteit in huis aanwezig en kan het door bundeling worden opgevangen. Ook geldt, dat door bundeling bij het wegvallen van capaciteit, je minder kwetsbaar bent.

- **Gemeenschappelijke opgave**
Gemeenschappelijke opgaves kunnen opgaves zijn, die de plaatselijke omstandigheden creëren, maar ook opgaves, die hoger hand ons oplegt (denk aan de gezondheidszorg door het Rijk). Samen een oplossing zoeken is beter dan ieder voor zich het wiel uit willen vinden. De meeste gemeenschappelijke regelingen zijn om die reden ontstaan. Een ander voorbeeld zou de beheersing van de toeristische druk voor de bevolking kunnen zijn, daar dit niet een gemeentelijk probleem alleen is.
- **Gemeentegrenzen zijn niet altijd natuurlijke grenzen**
Samenwerken met gemeenten, die met gelijksoortige problemen worden geconfronteerd. Een voorbeeld hiervoor is de waterproblematiek. Het water houdt niet op bij de grens, daarom ligt samenwerking met partners in het zelfde afstromingsgebied voor de hand. Dat is de basis van het samenwerkingsverband Maas en Mergelland.
Een ander voorbeeld is het versterken en beschermen van de kwaliteiten van het landschap, daarom werken we samen met gemeenten binnen het Nationaal Landschap Zuid-Limburg.
- **Voorzieningen die we zelf niet hebben**
Samenwerking om iets te krijgen, dat we missen, maar onze inwoners wel behoefte aan hebben. Onze gemeente heeft bijvoorbeeld geen middelbaar onderwijs of een theateervoorziening. Om toch invloed op deze faciliteiten te kunnen uitoefenen, ten faveure van onze inwoners, moeten we de samenwerking opzoeken met partners, die deze faciliteiten wel aanbieden. En mee bepalen, betekent dan vanzelfsprekend ook mee betalen.
- **Regionale opgaven**
Sommige opgaven die we hebben, hebben een gemeente overstijgend karakter. De opgave is bijvoorbeeld regionaal of provinciaal. Versterking van de economische structuur is zo'n opgave, maar ook samenwerking op het gebied van toerisme, grensoverschrijdend netwerken, de rol die we kunnen spelen voor het economisch welzijn (inkomen, werkgelegenheid) van Zuid Limburg en haar inwoners.
- **Uitoefenen van invloed**
Samen zijn we sterk. Waar je als gemeente een kleine speler bent kun je samen een sterke stem zijn. Problemen proberen op de landelijke politieke agenda krijgen: Bijvoorbeeld de landelijke politiek bewegen om overlast door overvliegend verkeer boven het Heuvelland of grote bedreigingen voor de volksgezondheid, als bijvoorbeeld een kerncentrale mankementen vertoont. Een ander voorbeeld is maatwerk afdwingen voor landelijke wetgeving, die regels stelt die niet passen in ons gebied omdat ons landschap afwijkend is van de rest van Nederland. Maar de vuist kan ook gemaakt worden tegen kleinere spelers, die bepalend zijn voor meerdere gemeenten, zoals bijvoorbeeld de onderwijsinstelling LVO.
- **Uitdragen van een gemeenschappelijke identiteit**
We hechten aan wat we hebben op landschappelijk, cultureel en sociaal gebied en willen dat beschermen of versterken. Het landschap is voor een aantal gemeenten het goud, hoe houden we het in een gouden conditie? Bevestiging van de waarde van ons materiele en immateriële erfgoed door het verkrijgen van een culturele status geeft een vorm van bescherming. Hoe groter het aanzien van de status hoe meer beschermd de werking. We kiezen voor een filosofie waarop we ons beleid vestigen. Door met gemeentes met een gelijksoortige filosofie samen te werken kunnen we zorgen, dat die meer inhoud krijgt. Cittaslow is hiervan een voorbeeld, een predicaat dat inmiddels de drie Lijn 50 gemeenten bezitten.

4. Huidige situatie

Om te bepalen waarover, met wie en in welke vorm je wilt samenwerken is het goed inzicht te hebben in de huidige samenwerkingsverbanden. In de begroting (en rekening) is een paragraaf opgenomen 'verbonden partijen'. Deze paragraaf bevat de samenwerkingsverbanden middels een gemeenschappelijke regeling, dan wel een samenwerking op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst (veelal deelneming). Zie bijlage 1 voor het complete overzicht van gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. Bij deze vormen van samenwerking is de keuzevrijheid beperkter, daar keuzes voor deze regelingen eerder zijn gemaakt. Wijziging hiervan

kan alleen als alle deelnemende partijen het erover eens zijn, anders resteert alleen het uittreden uit een regeling (voor zover het geen wettelijke regeling is) of verkoop van de aandelen. Uiteraard heeft dit financiële consequenties.

Naast deze structurele samenwerkingen zijn er vele incidentele samenwerkingen. Dat kan zijn op projectbasis (incidentele samenwerking) of een meer structureel karakter hebben. Het Navagne project met de gemeente Voeren is een voorbeeld van incidentele samenwerking, rondom de waterproblematiek is sprake van structurele samenwerking met andere gemeenten en het Waterschap.

De samenwerking in Lijn 50 verband is in ontwikkeling. Deze samenwerking heeft in 2017 een start gemaakt, met name met het vaststellen van de aanpak van de Omgevingswet en dient in 2019 een doorstart te maken. Begin 2019 zijn de raden van de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern en Vaals geconsulteerd over de vorm en inhoud van de samenwerking en zal een koersdocument en voorstel met betrekking tot de gezamenlijke waarden worden behandeld in april 2019.

Aangezien er geen vastomlijnde definitie is van Cittaslow, keert dit thema veelvuldig terug bij de diverse beleidsterreinen. Nu de drie Lijn 50 gemeenten alle drie gecertificeerd zijn als Cittaslow gemeente, is het zaak in Lijn 50 verband vorm, inhoud en promotie ter hand te nemen.

Deze Lijn 50 samenwerking past in het Raadsprogramma 'Op weg naar een gezonde balans', waarin van het college wordt verwacht programmatisch een regio agenda op samenwerking uit te werken en dit organisatorisch adequaat te verankeren, zowel bestuurlijk als ambtelijk. 'De ambities dienen in afstemming met en bij voorkeur in samenwerking met de Lijn 50 gemeenten opgepakt worden.'

In het Bestuursakkoord is daar het actiepunt aan toegevoegd: 'De samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittern en Vaals middels Lijn 50 zetten wij krachtig programmatisch voort met projecten die voor alle drie de gemeenten van belang zijn. Dat laat onverlet dat we blijven samenwerken in de regio Maastricht/Heuvelland.'

5. Op welke terreinen samenwerken

Doelgericht werken kan alleen maar als van te voren je doelen en resultaten duidelijk en helder zijn. Zoals al gezegd zouden we de doelen, die de gemeente nastreeft moeten terugvinden in het raadsprogramma, dat zijn financiële doorvertaling kent in de meerjarenbegroting. De eerste begroting 2019 van de huidige raadsperiode is in november 2018 vastgesteld.

Toch ligt hier nog een uitdaging voor de gemeenteraad om de doelen eenduidig te formuleren, zodat het college weet wat haar te doen staat en doelgericht aan de slag kan met de uitvoering van het raadsbeleid. Kijken we bijvoorbeeld naar de vier belangrijkste ontwikkelingen en speerpunten, die genoemd staan op p. 7 van de begroting, waarin onder andere aandacht wordt gevraagd voor de snel veranderende economische ontwikkelingen, waarbij de sectoren landbouw en toerisme specifiek worden genoemd. Kijken we vervolgens naar de economische paragraaf wat de raad op dit gebied wil bereiken, dan is hier maar een erg magere doelstelling geformuleerd: voldoende werkgelegenheid en een gezond lokaal ondernemersklimaat. Dat wil iedereen wel, maar wat wil de raad nou? Wat verwacht de raad nu van het college? Op die essentiële vragen geeft het raadsprogramma en de meerjaren programmabegroting geen antwoord.

De gemeenteraad zal dus duidelijk, helder en indien noodzakelijk smart haar doelen moeten (her)definiëren. Zodra de strategische doelen duidelijk zijn, kan de tactiek bepaald worden om resultaten te realiseren. Op dat moment stellen we ons de vraag of samenwerking over de gemeentegrens heen hier gewenst is. Zo ja, dan dient zich de volgende vraag aan: met wie en hoe?

De voorbereidende werkgroep stelt voor in ieder geval prioriteit gegeven en nadruk te leggen op de hierna genoemde inhoudelijke doelen en resultaten. Daarbij hebben we met name gekeken naar het Raadsprogramma en het Bestuursakkoord. De scope is daarbij ook niet alleen gericht op het binnenland, maar tevens grensoverschrijdend. Op deze inhoudelijke resultaten en doelen dient de samenwerking van de gemeente zich te concentreren en wordt het college gevraagd hieraan actief gevolg te geven.

a. Economische structuurversterking

Dit is een onderwerp dat zich bij uitstek leent voor samenwerking. De opgave, die we op dit terrein hebben is een meer dan lokale opgave, misschien zelfs meer dan een provinciale opgave. Voor economische structuurversterking moet de gemeente zich niet beperken tot de vlaaijpunt Limburg, maar 360 graden rond als zoekgebied definiëren, een gebied waar binnen een straal van 250 km maar liefst 56 miljoen (!) mensen en potentiële consumenten wonen. We willen niet alleen Euregionaal denken, maar vooral Euregionaal doen!

In de 'achtertuin' van onze gemeente, op slechts 12 km van Eijsden vandaan, in Hermalle ligt de Port de Liège, de Trilogiport, de derde grootste binnenhaven van Europa, een multimodale platform in het hart van Europa met uitstekende vervoersverbindingen op het water, via het spoor en op de weg. Hoe gaat Eijsden-Margraten hier aansluiting op zoeken en economisch van profiteren?

De samenwerking moet gericht zijn op:

- Mensen met een (meervoudige) achterstand op de arbeidsmarkt actief helpen aan een inkomen, om een zelfstandige toekomst op te bouwen.
- Een flexibilisering van de regelgeving om grensoverschrijdend te werken en dat kan alleen maar in samenwerkingsverbanden aangepakt en opgelost worden.
- Het opleiden voor de arbeidsmarkt (scholing van onze inwoners).
- Het faciliteren van zzp structuren in onze gemeente.
- De kennisregio Zuid-Limburg, waar kansen liggen, die we nog onbenut laten. De Einstein telescoop zien wij als een kans, waar we op moeten inspelen. Dat kan alleen maar door samen te werken binnen de regio.
- De bereikbaarheid van de regio, die gegarandeerd moet zijn op het gebied van infrastructuur, water, lucht, luchthaven en openbaar vervoer.

b. Middelbaar onderwijs waar we voor staan

De samenwerking moet gericht zijn op:

- Het meer betekenen voor onze inwoners op het gebied van het middelbaar onderwijs. Het gevolg van schaalvergroting is, dat belangen van onze inwoners dreigen onder te sneeuwen door een gebrek aan invloed. Om invloed uit te kunnen oefenen zouden we aansluiting moeten zoeken bij o.a. het gemeentebestuur van Maastricht, Meerssen en Gulpen-Wittem, afhankelijk van de schoolvoorziening, die het betreft.
- Opleiding en cultuur. Het stimuleren, maar vooral faciliteren van meertaligheid door samen te werken met de zuiderburen, de gemeente Voeren en Waalse gemeenten. Uitwisseling van scholen, of aansluiting zoeken bij de taalopleiding Voeren. De werkgroep verzoekt om een programmalijn uit te werken en dit via (grensoverschrijdende) samenwerking uit te rollen.

c. Duurzaamheids opgave

Als we onze energieopgaven willen realiseren weten we zeker, dat we het alleen met wind, water en zon in onze gemeente niet gaan redden. De energietransitie is een duidelijke opgave en doelstelling, die we in een brede regio met elkaar moeten oppakken. Wat willen we wel en wat willen we niet? Hoe komen we een stapje verder in de goede richting om de doelstelling op termijn te halen?

Van het college verwachten we een reëel plan van aanpak. Om de opgave te realiseren, die boven lokaal is, willen we een samenwerkingsverband aangaan, minimaal in Lijn 50 verband, maar ook dat zal niet toereikend zijn en dus een groter verband met bijvoorbeeld alle Heuvellandgemeenten/Zuid Limburgse gemeenten. Ook de samenwerking met marktpartijen dient hierbij opgezocht te worden.

d. Versterken landschap en natuur

Ook hier is sprake van een bovenlokale opgave immers het landschap en de natuur houden niet op bij onze gemeentegrens. Samenwerken is hier dus nodig om de hogere natuur- en landschapsdoelen te halen. Hebben we binnen het bestaande samenwerkingsverband Nationaal Landschap voldoende (bestuurs)kracht om onze doelen en opgaven te realiseren, of kiezen we daarnaast ook nog voor kleinere samenwerkingsverbanden bijvoorbeeld met Maastricht. Lijn 50 en het Heuvelland? Het is belangrijk om ook grensoverschrijdende afstemming en samenwerking te zoeken. Een eerste insteek met de Lijn 50 gemeenten ligt voor de hand, maar ook samenwerking met organisaties op dit gebied. Een inspraakreactie betrof de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van bijenwielzijn.

e. Handhaven van regelgeving

Een ergernis, die met regelmaat terugkomt, is het zwerfafval in het buitengebied, waarbij de discussie ontstaat of er ten aanzien van handhaving van de regelgeving voldoende capaciteit is. Mogelijk ligt er een kans als het gaat om de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren te delen met buurgemeenten in een bepaalde samenwerkingsstructuur. Afstemming van inzet en beleid vragen daarbij om aandacht.

f. Cultuur en cultureel erfgoed

'Zonder basis is er geen top en zonder top is er geen basis', zei een van ons zo mooi toen we het hadden over het leggen van verbindingen tussen de 'amateur' en 'professionele' kunst- en cultuuruitingen zoals bijvoorbeeld in onze gemeente bij de muziek waar te nemen is. We zien een grote verwevenheid tussen de amateur- en de professionele kunsten. Er liggen kansen voor (groepen van) inwoners, die in het culturele landschap iets willen betekenen of ondernemen, door bepaalde noodzakelijke faciliteiten die nodig zijn te organiseren buiten de gemeentegrens. Denk bijvoorbeeld aan het aangaan met Maastricht over een faciliteitenregeling over het gebruik van het Theater aan het Vrijthof en andere accommodaties en met de stad Luik over de Opera de Wallonië of het openlucht theater in Valkenburg.

Op cultureel gebied liggen er kansen voor het oprapen in de Euregio, simpelweg door verbanden te leggen, te onderhouden en te exploiteren. Als het gaat om storytelling van het oorlogsverleden, dat sterk geworteld is niet alleen in onze gemeente. Waarom leggen we geen verbinding met bijvoorbeeld het Fort Eben-Emael aan de overkant van de Maas bij Oost-Maarland? Of met de militaire begraafplaats in Hombourg net aan de andere kant van onze gemeentegrens? Het zijn slechts voorbeelden van kansen van culturele verdieping en (Eu)regionale verbreding die alleen maar opgeraapt hoeven te worden.

g. Gezondheidszorg, doen we daar iets meer mee?

Met de omliggende gemeenten en de GGD komen tot een soort van zorgnetwerk binnen Heuvellandgemeenten en Maastricht, zodat een goed voorzieningenniveau in meerdere kernen wordt gerealiseerd.

Geijkte samenwerkingsverbanden als de GGD groeien door in hun autonomie, waardoor het risico bestaat dat ze op afstand komen te staan van de verantwoordelijkheid van het lokale bestuur. Binnen het samenwerkingsverband zouden we over de inhoud van de gezondheidszorg en de afstemming van de voorzieningen willen overleggen.

h. Bedrijfsuitvoeringstaken

Hoewel dit primair een aangelegenheid is van het college (uitvoeringszaak) vragen we hier wel aandacht voor. Samenwerking op een uitvoeringsgebied moet een meerwaarde hebben, doelmatig zijn. De raad moet ook niet voor voldongen feiten worden geplaatst (voorbeeld Gegevenshuis) en de consequenties in beeld worden gebracht voor het aangaan van de samenwerking (geen gevolgen zoals bij BsGW). Via benchmarking kan bij een aantal uitvoeringstaken de positie bepaald worden.

6. Mogelijke partners

Voorwaarde voor samenwerking is dat er sprake is van gelijkwaardigheid van partners. Bij die samenwerking kun je drie niveaus herkennen: strategisch, tactisch en operationeel.

Afhankelijk van welk bestuursorgaan samenwerkt en welk onderwerp het betreft, is het niveau van belang. Daarbij kan de volgende vuistregel helpen: maak afspraken dichtbij – in de meer directe omgeving, waar dat kan en wenselijk is voor onze inwoners (maatwerk) en plaats de andere zaken eventueel in een groter verband. Operationeel wellicht vaak met de directe burens van onze gemeente. Strategisch wellicht op het niveau van Zuid-Limburg in samenwerking met de drie steden en de Provincie. Centraal staat de vraag: met wie kan ik het beoogde doel/effect bereiken en op welk niveau moet ik dat dan insteken. Per onderwerp zal dat bekeken moeten worden, waarbij genoemd vuistregel een uitgangspunt kan zijn.

Overigens gaat de gemeente niet over alle openbare voorzieningen; zaken als het openbaar vervoer zijn ondergebracht bij de provincie terwijl het Rijk over arbeidsverhoudingen gaat. Dat neemt niet weg dat in dergelijke gevallen de handen in de schoot gelegd zouden moeten worden, maar dat met de omliggende gemeenten gezamenlijke opgetrokken kan worden in dit soort dossiers om de gewenste doelen te realiseren.

7. De vorm van samenwerking

Een aantal zaken ligt vast binnen afgesproken kaders/vormen. Denk bijvoorbeeld aan voorzieningen waarover reeds afspraken zijn gemaakt of wettelijke samenwerkingen waaraan we zijn gebonden. Veelal liggen deze vast in:

a. Gemeenschappelijke Regelingen / Deelnemingen

Deze regelingen/participaties zijn vastgelegde samenwerkingsverbanden tussen de 16 Zuid-Limburgse gemeentes, Maastricht en 6 Heuvelland gemeentes, maar is ook een samenwerking met alle Limburgse gemeentes of kleiner met een aantal willekeurige gemeentes. Een totaaloverzicht van alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen is in de bijlage opgenomen en is een verplichte paragraaf in rekening en begroting.

Deze regelingen moeten kritisch gevolgd blijven in de wetenschap dat de inbreng van één gemeente beperkt is. Samenwerking op voorhand met andere gemeenten lijkt noodzakelijk om invloed te hebben. Wijzigingen/uittreden bij een gemeenschappelijke regeling is een moeilijke zaak.

b. Lijn 50 samenwerking

In 2017 is gestart met de samenwerking met de gemeenten Gulpen-Wittem en Vaals. Een document om in gezamenlijkheid te komen tot een voorbereiding op de Omgevingswet is door de raden vastgesteld. Dit samenwerkingsverband met Gulpen-Wittem en Vaals is in het Raadsprogramma vastgelegd als voorkeursamenwerking. Dit houdt in dat bij (gemeente)grensoverschrijdende samenwerking we in eerste instantie bekijken hoe we daar als Lijn 50 de samenwerking in zoeken en vervolgens samen bekijken welke partijen (andere gemeentes/organisaties) daar bij betrokken dienen te worden.

Lijn 50 zal een koersdocument presenteren waarin wordt vastgelegd waarover wordt samengewerkt. De manier van samenwerken en de positie/betrokkenheid van de raad zijn daarbij nog aandachtspunten. Wij zijn wel van mening dat de inhoud van deze samenwerking door de raden dient te worden vastgesteld evenals de structuur van de betrokkenheid van de raad.

Een mogelijke manier van samenwerken kan zijn:

In de aanloopperiode naar de vormgeving van het Sociaal Domein zijn er EVI-panelen georganiseerd. Binnen die panels bespraken mensen uit verschillende gremia met elkaar de plannen. Zo was er een bestuurderspanel, een panel waar organisaties in vertegenwoordigd waren, een panel van burgers en een van raadsleden.

Besproken kan worden hoe men de samenwerking vorm wil laten krijgen, welke voordelen men ziet en welke valkuilen. Of men de thema's, die nu gekozen zijn omarmt, welke men mist en zou willen toevoegen. De gekozen thema's worden besproken met een vaste groep van raadsleden uit de drie gemeentes, die de samenwerking op dat thema samen met de trainee verder uitwerken. Per groep zou uit elke gemeente een drietal raadsleden zitting kunnen nemen. Er ontstaat zo een aantal Lijn 50 raadspanels.

De Lijn 50 panels zouden een aantal keren bij elkaar kunnen komen en bij de Lijn 50 raadsbijeenkomsten presenteren zij hun voortgang. Voor de zomer 2019 zou er zo voor elk thema een samenwerkingsplan kunnen ontstaan, met een duidelijke bestuursopdracht.

c. Samenwerking over de grens

Eijsden-Margraten is een landgrensgemeente en de samenwerking met de gemeentes aan de andere kant van de grens ligt daarom voor de hand. In het Raadsprogramma heeft de raad de wenselijkheid van die samenwerking benadrukt. Naast de directe grens gebonden samenwerking wil Eijsden-Margraten een jumelagesamenwerking aangaan met een of enkele gemeentes verder weg. Op dit moment is er een intentieovereenkomst gesloten met Clervaux in Luxemburg en is uitbreiding voorzien in de richting van de Cittaslow gemeenten.

d. Samenwerking met de burger

Gemeente Eijsden-Margraten heeft in het Raadsprogramma opgenomen burgerparticipatie belangrijk te vinden en daar in de komende raadsperiode concreet vorm aan te gaan geven. Met name de participatievorm co-creatie impliceert een gelijkwaardige samenwerking tussen burgers en overheid. Deze vorm wordt tot op heden niet of nauwelijks toegepast en zou op operationeel gebied moeten leiden tot proefprojecten.

Het college dient de mogelijkheden af te tasten of samenwerking, met wie en in welke vorm draagt bij aan het bereiken van de doelen. Dat kan grensoverschrijdend zijn en met verschillende partners. Juist nu, aangezien de bestuursakkoorden voor de komende vier jaar recentelijk zijn vastgelegd.

Bij de te kiezen vorm van samenwerking is verder van belang de positie die we zelf hebben en innemen in die samenwerking. De ene keer ben je de vragende partij, de andere keer de meer bepalende partij of de verbindende partij.

Tot slot: een verre buur of een goede vriend is nooit verkeerd. Verrijking vindt hier met name plaats op het immateriële vlak: verdieping en waardering van culturele identiteit middels uitwisseling en ontmoeting.

e. Samenwerken in het Midden Gebied

Nieuw en onverwacht is onlangs verschenen het onderzoek van prof. Dr. L. Soete 'Strategisch Actieplan: Middengebied Zuid Limburg'. Het actieplan is een completering van een eerder studie van hem over Tripool. Het plan bevat 6 ambities/doelstellingen. In eerste instantie is het rapport bedoeld om te presenteren aan de provincie en het nieuwe provinciale bestuur. Op dit moment is bij de raad nog niet bekend wat de verdere bedoelingen zijn met dit rapport/samenwerking van 9 gemeenten.

8. Valkuilen

Waar gehakt wordt vallen spaanders. Binnen iedere samenwerking kan het botsen, kunnen belangen in de weg lopen. We benoemen een paar voorbeelden.

- We betalen wel, maar hebben het gevoel dat er niet geleverd wordt.
- In een van de gemeentes hebben burgers problemen met de plannen, in de andere niet.
- De personen die de samenwerking moeten vormgeven liggen elkaar niet/er is gebrek aan vertrouwen in elkaar.
- Er is geen duidelijke opdracht geformuleerd, waardoor de samenwerking dreigt te verzanden.
- De betreffende gemeenteraden voelen zich niet voldoende betrokken bij de samenwerking.
- De inzet geschiedt te eenzijdig door een partij.

- Samenwerken is ook compromissen sluiten. De bereidheid daartoe kan verschillen per partij.

Ondanks het feit dat je vol vertrouwen een samenwerking aangaat, dienen bij het aangaan van een samenwerkingsverband deze mogelijke knelpunten onder ogen te worden gezien. Op voorhand worden zij zoveel mogelijk ondervangen, maar vaak manifesteren deze knelpunten zich pas gedurende de samenwerking.

Processuggesties voor oplossingen gedurende de rit zijn hiervoor welkom.

Personeel en informatie

Momenteel wordt versnipperd in de organisatie gewerkt aan samenwerking. De informatie richting de raad is fragmentarisch. Afspraak is dat de raad informatie (agenda en verslag) ontvangt van de gemeenschappelijke regelingen om inzicht te krijgen in wat er speelt binnen de regelingen. Met deze afspraak wordt verschillend omgegaan.

Naast het verstrekken van informatie zal ook de vorm en inhoud van de samenwerking personele inzet vragen. Binnen de bedrijfsvoering zal hier aandacht (en capaciteit) voor dienen te zijn.

9. Slot

De raad streeft ernaar middels deze notitie het college richting / kaders mee te geven hoe de raad de samenwerking en samenwerkingsvormen ziet. Zoals gezegd ;ligt de uitvoering in handen van het college. De raad ziet de uitwerking van de samenwerkingsvoorstellen graag tegemoet.

Bijlage 1

Overzicht gemeenschappelijke regelingen.

01	Sociale zaken Maastricht Heuvelland	Centrumregeling	Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg
	Uitvoering sociale dienst voor de zes Maastricht-Heuvelland gemeenten		
02	Inkoop Jeugd	Centrumregeling	Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg
	Het gezamenlijk uitvoeren van taken op het gebied van jeugdzorg (inkoop en backoffice)		
03	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	Alle 16 gemeenten in Zuid Limburg
	Behartigen van belangen op het terrein van volksgezondheid en openbare gezondheidszorg ten behoeve van de bevolking Zuid Limburg.		
04	Omnibuzz	Gemeenschappelijke regeling	Alle gemeenten in Limburg behalve Mook en Middelaar
	Bevorderen openbaar vervoer (op maat) ten behoeve van de inwoners van de bewoners in het algemeen en bewoners met een WMO indicatie in het bijzonder.		
05	Regionale samenwerking leerplicht en RMC	Centrumregeling	Eijsden-Margraten, Maastricht, Meerssen, Vaals, Gulpen-Wittern en Valkenburg
	Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct en de continuïteit is beter gewaarborgd.		
06	Regionale samenwerking Leerlingenvervoer	Centrumregeling	Eijsden-Margraten, Maastricht, Meerssen, Vaals, Gulpen-Wittern en Valkenburg
	Samenwerking leidt niet alleen tot meerwaarde voor leerlingen, maar ook tot kostenbesparing.		
07	Centrumregeling sanering afwaterlozingen buitengebied	Centrumregeling	Waterschap en Limburgse gemeenten
	Doelmatige en duurzame sanering van ongezuiverde lozingen van huishoudelijk afvalwater in het buitengebied.		
08	Reinigingsdiensten Rd4	Gemeenschappelijke regeling	Eijsden-Margraten, Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal (per 31-12-2018)
	Het verzorgen van de inzameling en verwerking van afvalstromen voor diverse gemeenten. Het beheren van milieuparken in deelnemende gemeenten, het verzorgen van straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidsbestrijding.		
09	Gegevenshuis	Gemeenschappelijke regeling	Eijsden-Margraten, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Beekdaln, Simpelveld, Voerendaal en het Waterschap.
	Het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (basis)registraties alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal.		
10	Regionale Uitvoeringsdienst Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	De Provincie en de 16 gemeenten in de regio Zuid Limburg
	Uitvoering van de gemeentelijke milieutaken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving conform het Besluit Omgevingsrecht.		

11	Veiligheidsregio Zuid Limburg	Gemeenschappelijke regeling	16 gemeenten in Zuid Limburg, brandweer en GHOR
	Het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige organisatie van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.		
12	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Gemeenschappelijke regeling	30 Limburgse gemeenten en 2 Limburgse waterschappen (31-12-20-18)
	Als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende waterschappen en gemeenten de zorg behartigen voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen van en innen van de lokale belastingen en de uitvoering van de wet WOZ.		

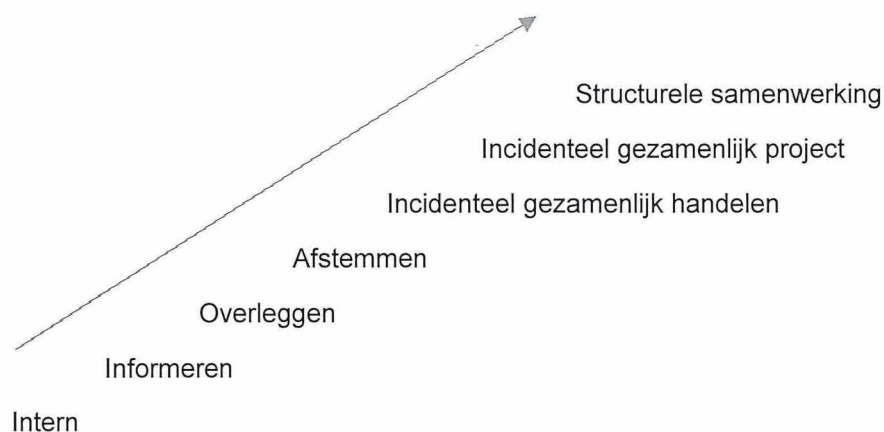
Overzicht deelnemingen

01	MTB	NV	Eijsden-Margraten, Maastricht en Meerssen
	Uitvoering (en afbouw) oude wet Sociale Werkvoorziening. Leerwerkbedrijf voor de brede doelgroep participatiewet. Uitvoeringsorganisatie arbeidsmatige dagbesteding.		
02	Stichting Podium 24		Eijsden-Margraten, Maastricht, Meerssen, Vaals, Gulpen-Wittem en Valkenburg
	Uitvoering van de regionale werkgeversdienstverlening, vraaggericht en aanbodgericht.		
03	Annex BV / Stichting Re-integratie inbesteding Maastricht en Mergelland (SRIMM)	BV en onderdeel van de stichting	Eijsden-Margraten, Maastricht, Meerssen, Vaals, Gulpen-Wittem en Valkenburg
	Uitvoering van praktijk en aanvullende diagnostiek in het kader van de re-integratie. Het betreft in hoofdzaak het Transferium werk en Bijstand en de werkleiding van het Buurteam Eijsden-Margraten.		
04	Anti discriminatie Voorziening Limburg	Stichting	27 gemeenten
	ADV Limburg heeft de Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) status en is partner van de gemeenten in het handhaven van artikel 1 van de Grondwet.		
05	NV Reinigingsdiensten Rd4	NV	Eijsden-Margraten, Brunssum, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal (per 31-12-2018)
	Het tot stand brengen van doelmatige milieu hygiënisch verantwoorde en marktconforme inzameling en verwerking van afvalstoffen, alsmede het adviseren op het gebied van ontwikkeling en implementatie van milieubeleid.		
06	NV Bank van Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	NV	Gemeenten en publiekrechtelijke lichamen in Nederland
	Met gespecialiseerde dienstverlening en kredietverlening tegen gunstige voorwaarden bijdragen aan zo laag mogelijke kosten van gemeenschappelijke voorzieningen voor de burger.		
07	Waterleiding Maatschappij Limburg	NV	Limburgse gemeenten en de Provincie
	Het veilig stellen van de drinkwatervoorziening in Limburg op duurzame wijze.		

08	Enexis Holding NV	NV	Gemeenten, provincie en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Enexis beheert het energienetwerk in Noord, Oost en Zuid Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden.		
09	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	BV	Gemeenten, provincie en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Gerelateerd aan de verkoop van Essent aan RWE.		
10	Verkoop Vennootschap	BV	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Gerelateerd aan de verkoop van Essent aan RWE.		
11	CBL Vennootschap	BV	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Gerelateerd aan de verkoop van Essent aan RWE.		
12	Vordering op Enexis BV	BV	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Gerelateerd aan de verkoop van Essent aan RWE.		
13	CSV Amsterdam	BV	Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Zuid Nederland
	Gerelateerd aan de verkoop van Essent aan RWE.		
14	Bodemzorg Limburg BV	BV	Gemeenten in Limburg zijn aandeelhouder
	Het vinden van duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen en andere verontreinigde locaties.		

Bijlage 2

Samenwerkingstrap

Intern: beleid betreft alleen de eigen gemeente, geen samenwerking nodig/gewenst

Informeren: elkaar op de hoogte houden van beleid

Overleggen: beleid bespreken, maar ieder neemt zijn eigen beslissing over uitvoering in eigen gemeente

Afstemmen: identiek beleid in de eigen gemeente uitvoeren

Incidenteel gezamenlijk handelen: wanneer de situatie daarom vraagt als een gemeente optrekken om iets groters voor elkaar/bereikt te krijgen.

Incidenteel gezamenlijk project: grensoverschrijdend iets nieuws creëren.

Structureel samenwerken: grensoverschrijdende samenwerking van blijvende aard.

Voorstel: bij elk beleidsstuk de passende samenwerkingsgraad aangeven met partnervoorstel (net zoals nu met burgerparticipatie gebeurt)